

Devre : X
İqtima : 3

S. SAYISI : 151

**Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair
6234 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesine iki fıkra
ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri
mazbataları (1/345)**

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 213/4055

15 Aralık 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesine iki fıkra ilâvesi hakkında Maarif Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 29 . XI . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

1. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerle ilk öğretmen okulu mezunu öğretmenler, aynı vazifeyi gördükleri halde, 6234 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden evvel, 4357 ve 4274 sayılı kanunlarla iki ayrı muameleye tâbi tutulmuşlardır.

Şöyle ki; öğretmenlik şerefine aykırı bir suç işliyerek 4357 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (E) fıkrası gereğince meslekten çıkarılmış bulunan öğretmen okulu mezunları, bilâhara Devletin başka bir hizmetine alındıkları halde; aynı suçu işlemiş olan köy enstitüsü mezunu öğretmenler, 4274 sayılı Kanunun 33 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası gereğince (Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış) olduklarından hem mecburi hizmet tazminatı ödemişler, hem de Devletin başka hizmetlerinden mahrum edilmişlerdir.

Bu durum, 6234 sayılı Kanunla bertaraf edilmiş ve bundan böyle, menseleri ne olursa olsun, her ilkokul öğretmenine 4357 sayılı Kanunun tatbik edilmesi sağlanmış ise de; 6234 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 4274 sayılı Kanunun 33 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası gereğince Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış bulunan köy enstitüsü mezunları, halen Devlet hizmetlerinin hiçbirinde çalıştırılmadıkları halde, 6234 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra aynı suçu işliyen enstitü mezunları ise, öğretmen okulu mezunlar gibi 4357 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (E) fıkrası gereğince sadece (Meslekte ve teşkillerinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış) olduklarından öğretmenlik ve teşkilleri dışında, herhangi bir vazifede çalışmak imkânını elde etmişlerdir.

Bu itibarla, 6234 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 4 . II . 1954 tarihinden önce meslekten çıkarılma kararı almış olan köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin yukarıda arz edilen durumlarının düzeltilmesi Vekâletimizce zaruri görülmüştür.

2. Yine bu cümleden olarak, izinsiz ve mazeretsiz oldukları halde vazifelerine devam etmeyen öğretmen okulu mezunları, 4357 sayılı Kanunun 8 nci maddesine göre, istifa etmiş sayılarak bir

ders yılı sonra tekrar mesleke dönebildikleri halde aynı şekilde devamsızlıkta bulunan köy enstitüsü mezunları, 4274 sayılı Kanunun 35 nci maddesine göre, meslekten çıkarılmış olduklarından bir daha mesleke alınmadıkları gibi ayrıca enstitüde okudukları müddet zarfında kendilerine yapılan masrafın tahsiline gidilmiştir. Bunlardan borçlarını Devlet daire ve müesseselerinde çalışarak ödemek isteyenlere de, 789 sayılı Kanunun 8 nci maddesi sarahati karşısında, muvafakat vesikası verilmesi mümkün olamamıştır.

4357 sayılı Kanunun 8 nci maddesi hükmünün, izinsiz ve mazeretsiz olarak öğretim yılı içinde vazifesini terketmiş bulunan öğretmen okulu mezunu öğretmenlerin tekrar mesleke alınmalarına imkân veren bir esas ihtiva ettiğine ve 788 sayılı Memurin Kanununda ise vazifesini terk eden memurun memuriyetten ihracı gibi bir hüküm mevcudolmadığına göre 4274 sayılı Kanunun sözü geçen hükmü ile meslekten çıkarılmış olanlardan isteklilerin tekrar mesleğe dönmelerinin sağlanmasını bir mâdelet icabı saymaktayız.

Lâyiha bu maksatla hazırlanmıştır.

Maarif Encümeni mağbatası

T. B. M. M.

Maarif Encümeni

Esas Ni. 1/345

Karar No. 10

26 . I . 1956

Yüksek Reisliğe

Encümenimize havale buyurulan «Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesine iki fıkra ilâvesi hakkında kanun lâyihası» üzerinde Maliye ve Maarif Vekâletleri mümessillerinin huzuru ile gerekli müzakerelere yapıldı :

Bu kanun lâyihası, 6234 sayılı Kanun meriyete girmeden önce 4274 sayılı Kanunun 33 ve 35 nci maddelerine göre haklarında Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılma cezası verilmiş bulunan eski Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlere emsalleri öğretmen okulu mezunu öğretmenler gibi 4357 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (E) bendine ve 8 nci maddesine göre meslekten çıkarılma ve müstafi sayılma muamelesi yapılmak suretiyle müsavat ve adaletin sağlanmasını tazammun etmektedir.

Kanun lâyihasının esbabı mucibesinde de zikredildiği veçhile; köy enstitüsü mezunu öğretmenlerle ilk öğretmen okulu mezunu öğretmenler, aynı vazifeyi gördükleri halde, 4357 ve 4274 sayılı kanunlarla iki ayrı muameleye tâbi tutulmuşlardır. Şöyle ki :

4357 sayılı Kanun hükmü olarak, öğretmenlik şerefine aykırı bir suç işliyerek meslekten çı-

karılmış bulunan öğretmen okulu mezunları bilâhara Devletin başka bir hizmetine alındıkları halde, aynı suçu işlemiş köy enstitüsü mezunu öğretmenler, 4274 sayılı Kanun gereğince Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış olduklarından hem mecburi hizmet tazminatı ödemişler, hem de Devletin başka hizmetlerinden mahrum edilmişlerdir.

Köy enstitüsü öğretmenlerine aidolan bu durum 6234 sayılı Kanunla düzeltilmiş ise de, kanunun yürürlüğe girmesinden önce ihracedilen öğretmenlerle sonra ihracedilen öğretmenler arasında bir adaletsizlik meydana gelmiştir.

Bundan başka, izinsiz ve mazeretsiz oldukları halde vazifelerine devam etmeyen öğretmen okulu mezunları, 4357 sayılı Kanuna göre istifa etmiş sayılarak bir ders yılı sonra tekrar mesleke döndükleri halde, köy enstitüsü mezunları 4274 sayılı Kanunla meslekten çıkarılmış olduklarından bir daha mesleke alınmadıkları gibi, ayrıca enstitüde okudukları müddet zarfında kendilerine yapılan masrafın tahsiline gidilmiş, borçlarını başka daire ve müesseselerde çalışarak ödemek isteyenlere de 789 sayılı Kanunun sarahati karşısında muvafakat verilmemesi ayrıca mağduriyetlerini mucibolmuştur.

Bu mülâhazalara binaen kanun lâyihası encümenimizce aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reislîğe saygı ile sunulur.

Maarif Encümeni Reisi   Mazbata Muharriri
Rize   Uşak
A. Morgül   O. Dengiz

Erzincan   Ankara   Çanakkale
V. Varol   A. Temuçin   N. Togan
Gümüşane   Konya   Sivas
Ş. Ö. San   H. R. Atademir   B. Örnekol
Trabzon   İstanbul   Trabzon
H. Ağanoğlu   A. Hacopulos M. R. Tarakçoğlu

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/345
Karar No. 72

3. IV. 1957

Yüksek Reislîğe

Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanunun muvakkat. birinci maddesine iki fıkra ilâvesi hakkında Maarif Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince 29. II. 1955 tarihinde kararlaştırılıp Başvekâletin 15 Aralık 1955 tarih ve 71/213/4055 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası ve Maarif Encümeni mazbatası encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye ve Maarif Vekâletleri mümessilleri huzuriyle tetkik ve müzakere edildi.

Lâyiha, esbabı mucibesinde de mufassalan izah edildiği veçhile, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerle ilk öğretmen okulu mezunu öğretmenler aynı vazifeyi gördükleri halde 6234 sayılı Kanunun neşrinden evvel 4274 ve 4357 sayılı kanunların hükümlerine tâbi olduklarından aynı suçu işledikleri halde farklı muameleye tâbi tutuluyorlardı.

6234 sayılı Kanunla köy enstitüsü mezunlarıyla ilk öğretmen okulu mezunu öğretmenleri birleştirildiğinden her ne kadar bu fark kaldırılmış ise de, mezkûr kanunun neşrinden evvel aynı suçu işliyen enstitü mezunlarının tâbi oldukları farklı muamele bertaraf edilememiş olduğundan bu suretle meydana gelen farkın telâfisi için hazırlanmıştır.

Encümenimizde yapılan müzakereler ve alınan mütemmim malûmat neticesinde, 6234 sa-

yılı Kanunun neşrinden evvel köy enstitüsü mezunlarının 4274 sayılı Kanunun hükümlerine göre aynı suç için ilk öğretmen okulu mezunlarına nazaran daha ağır bir cezaya tâbi tutulmaları ve mezkûr kanunun neşrinden evvel aynı suçu işliyen bir köy enstitüsü mezununun farklı bir muameleye tâbi olması yerinde görülmiyerek gerek bu şekildeki farkların kaldırılmasının ve gerekse bu yüzden mağdur olan öğretmenlerin yeniden mesleke dönerek faydalı bir hale gelmesinin doğru olacağı kanaatine varılmış ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde, 4274 sayılı Kanunun 33 ncü maddesine istinaden Devlet hizmetinde kullanılmamak şartıyla meslekten çıkarılmış olanlardan işledikleri suçlar Memumin Kanununun 33 ncü maddesi şümulüne girenlerin yeniden Devlet hizmetine girmelerinin doğru olamayacağı düşünülererek, madde bu hükmü ihtiva edecek şekilde değiştirilerek, diğer maddeler ise Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilen kanun lâyihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislîğe sunulur.

Reis V.   Mazbata M.   Kâtip
Kırklareli   Zonguldak   Tokad
Ş. Bakay   S. Ataman   Ö. Sunar
Afyon K.   Antalya   Aydın
M. A. Ülgen   K. Akmanlar   Z. Uray

Balıkesir	Çankırı	Çorum	Seyhan	Siird	Siird
<i>M. H. Timurtas</i>	<i>T. Uygur</i>	<i>Y. Gürsel</i>	<i>S. Barı</i>	<i>B. Erden</i>	<i>M. D. Süalp</i>
Diyarbakır	Giresun	İçel			
<i>H. Turgut</i>	<i>M. Şener</i>	<i>İ. Gürgen</i>	Sinob	Tekirdağ	Trabzon
İzmir	Kırşehir	Kocaeli	<i>N. Sertoğlu</i>	<i>Z. Erataman</i>	<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>
<i>B. Bilgin</i>	<i>A. Bilgin</i>	<i>C. Tüzün</i>			
Konya	Ordu	Rize	Trabzon	Tunceli	Yozgad
<i>R. Birand</i>	<i>R. Aksoy</i>	<i>İ. Akçal</i>	<i>İ. Şener</i>	<i>B. T. Okaygün</i>	<i>T. Alpay</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanununun muvakkat birinci maddesine iki fıkra ilâvesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesine aşağıda gösterilen fıkralar ilâve edilmiştir.

Öğretmen, eğitmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerden 4274 sayılı Kanunun 33 ncü maddesine istinaden Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış bulunanlar 4357 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (E) bendine göre bir daha meslekte ve teşkillerinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış sayılırlar.

Öğretmen, eğitmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerden 4274 sayılı Kanunun 35 nci maddesine istinaden Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış olanlar 4357 sayılı Kanunun 8 nci maddesine göre istifa etmiş sayılırlar. Bunlardan tekrar mesleke alınanların mecburi hizmet dolayısıyla Hazineye olan hükümlerle kesinleşmiş borçları, henüz tahsil edilmeyen miktarları nispetinde, mecburi hizmete çevrilir; Hazineye olan hükümlerle kesinleşmemiş borçları, 4353 sayılı Kanunun 30 ve 31 nci maddelerindeki usule bakılmaksızın, Maarif Vekâletince terkin olunur ve bunlar borçları nispetinde mecburi hizmete tâbi tutulur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

29 . XI . 1955

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili ve
Hariciye V. V.
F.R. Zorlu
Devlet Vekili

Devlet Vekili
Başvekil Yardımcısı ve
M. Müdafaa V. V.

F. Köprülü
Devlet Vekili
F. Ulaş

Adliye Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanununun muvakkat birinci maddesine iki fıkra ilâvesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesine aşağıda gösterilen fıkralar ilâve edilmiştir.

Öğretmen, eğitmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerden 4274 sayılı Kanunun 33 ncü maddesine istinaden Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış bulunanlar (İşledikleri suçlar Memurin Kanununun 33 ncü maddesi şumulüne girenler hariç) 4357 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (E) bendine göre bir daha meslekte ve teşkillerinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış sayılırlar.

Öğretmen, eğitmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerden 4274 sayılı Kanunun 35 nci maddesine istinaden Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılmış olanlar 4357 sayılı Kanunun 8 nci maddesine göre istifa etmiş sayılırlar. Bunlardan tekrar mesleke alınanların mecburi hizmet dolayısıyla Hazineye olan hükümlerle kesinleşmiş borçları, henüz tahsil edilmeyen miktarları nispetinde, mecburi hizmete çevrilir; Hazineye olan hükümlerle kesinleşmemiş borçları, 4353 sayılı Kanunun 30 ve 31 nci maddelerindeki usule bakılmaksızın, Maarif Vekâletince terkin olunur ve bunlar borçları nispetinde mecburi hizmete tâbi tutulur.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Milli Müdafaa Vekili

Hariciye Vekili

Maarif Vekili

C. Yardımcı

İkt. ve Ticaret Vekili

S. Yırcalı

Güm. ve İnh. Vekili

E. Kalafat

Münakalât Vekili

M. Çavuşoğlu

İşletmeler Vekili

S. Ağaoglu

Dahiliye Vekili

E. Menderes

Maliye Vekili

H. Polatkan

Nafia Vekili

K. Zeytinoğlu

Sih. ve İç. Mua. Vekili

Dr. B. Uz

Ziraat Vekili

N. Ökmen

Çalışma Vekili

H. Erkmen